

Docentenhandleiding

Hoe ga je om met moeilijke situaties?

THEMA

Veerkracht, omgaan met moeilijke situaties

INTERVIEWER

Lisa Jura

LEEFTIJD

PO, Groep 6-7-8

TIJDSDUUR

2 x 40 minuten

VAKKEN

Burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling (mentorles)

BESCHRIJVING

Deze les is ontwikkeld als een reactie op de verschillende crisissituaties die zich voordoen en de vele mensen die als gevolg daarvan hun thuisland hebben moeten ontvluchten. Aan de hand van een animatievideo over vluchtelingen leren de leerlingen over menselijk gedrag, met name hoe mensen zich staande weten te houden in tijden van crisis en oorlogen en het belang van veerkracht bij het moeten opbouwen van een leven in een nieuw land.

De leerlingen onderzoeken hoe de ervaringen en emoties die getoond worden in de video iets kunnen leren over het omgaan met lastige situaties in hun eigen leven en ontwikkelen empathisch vermogen voor anderen. De leerlingen zullen herkennen wat de toegevoegde waarde is van veerkracht in lastige situaties. Ze zullen herkennen dat veerkracht kan worden ontwikkeld, bijvoorbeeld aan de hand van muziek, en ze onderzoeken hoe dit hen kan helpen tijdens uitdagingen in hun eigen leven.

AANSLUITING BIJ HET CURRICULUM

Deze les sluit aan bij de nieuwe burgerschapswet, die sinds augustus 2021 van kracht is. Een belangrijke richtlijn van deze nieuwe wet is het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties:

“Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerlingen in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving.” (Kern wet ‘Verduidelijking burgerschap’: Artikel 17)

Het op een constructieve manier leren omgaan met lastige situaties draagt bij aan de ontwikkeling tot weerbare burgers. Weerbaarheid is een onderdeel van de genoemde sociale en maatschappelijke competenties en ook een onderdeel van sociaal emotioneel leren (SEL). Bij SEL staat het ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden centraal, zoals het herkennen en reguleren van eigen emoties en het ontwikkelen van empathie voor de gevoelens van anderen. Een manier om dit te doen is door middel van filmpjes, verhalen of het bespreken van actuele situaties, waarbij de leerlingen nadenken over de gevoelens en gedachten van anderen. (Trimbos en Pharos, Preventief werken aan sociaal emotionele ontwikkeling en welbevinden. Een handreiking voor leerkrachten/docenten in het PO en VO, 12-15).

Docentenhandleiding

Hoe ga je om met moeilijke situaties?

THEMA

Veerkracht, omgaan met moeilijke situaties

INTERVIEWER

Lisa Jura

LEEFTIJD

PO, Groep 6-7-8

TIJDSDUUR

2 x 40 minuten

VAKKEN

Burgerschap, sociale en emotionele ontwikkeling (mentorles)

LEERDOELEN

Na deze les:

- Hebben de leerlingen hun empathisch vermogen getraind aan de hand van een animatievideo.
- Hebben de leerlingen hun zelfreflectie-vaardigheden verder ontwikkeld.
- Kunnen de leerlingen het belang van veerkracht in hun eigen leven beter herkennen.
- Weten de leerlingen wat veerkracht voor hen betekent en hoe ze dit zelf kunnen ontwikkelen

Introductie

Zowel in het verleden als in de afgelopen jaren hebben verschillende oorlogen ertoe geleid dat vele mensen hun thuisland hebben moeten ontvluchten en in verschillende landen een nieuw leven proberen op te bouwen, waaronder in Nederland. In deze les wordt ingegaan op hoe het is om als kind een vluchteling te zijn, aan de hand van een animatievideo. In deze video wordt het verhaal van een vluchteling in onze tijd gekoppeld aan het verhaal van een vluchteling tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarna gaan de leerlingen reflecteren op moeilijke situaties waar zij zelf mee te maken zouden kunnen krijgen en hoe daarmee omgegaan kan worden.

Beschouw

Bespreek met de leerlingen wat redenen kunnen zijn dat mensen zich niet meer veilig voelen en vertrekken van de plek waar zij vandaan komen? Wat zijn vluchtelingen? Kennen ze zelf iemand die heeft moeten vluchten? Hoe zou zo iemand zich voelen?

Definitie **vluchteling**:

Volgens het Vluchtelingenverdrag is een vluchteling iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras of nationaliteit, godsdienst, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Een vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen van de overheid tegen deze vervolging en in sommige landen is de overheid verantwoordelijk voor de vervolging. (UNHCR)

Verzamel

Leg de leerlingen uit dat ze naar een korte film gaan kijken. Vertel dat de film gaat over kinderen die hebben moeten vluchten. In de film worden een aantal Engelse woorden gebruikt (Music dreams, missing you, hold on to your music, children's home). Je kunt ervoor kiezen om die van tevoren uit te leggen, maar de film kan ook worden bekeken zonder hier op in te gaan.

Bekijk daarna klassikaal de [video](#).

Na het bekijken van de film gaan jullie die klassikaal nabespreken. Bespreek de volgende vragen met de leerlingen:

- Wat gebeurde er in de film? Wat is het verhaal? Wat het samen met de klas.
- Waar denk je dat deze film over gaat?
- Wie zouden de hoofdpersonen zijn en wat hebben ze meegemaakt denk je?

Vervolgens gaan de leerlingen in tweetallen aan de slag met het analyseren van scènes uit de film. Verdeel de klas in vier groepen. Elke groep krijgt een ander deel (een andere scène) van de film om in tweetallen te bespreken.

Deel *Werkblad 1* uit. Verdeel de verschillende scènes onder de verschillende groepen. Vertel dat op dit werkblad een aantal afbeeldingen van een bepaald stuk uit de film staan.

De leerlingen bespreken eerst in tweetallen wat er te zien is op de afbeeldingen en schrijven vervolgens op wat er in deze scène gebeurt. Elk werkblad heeft ook een tweede gedeelte. Hier staat steeds een afbeelding met een leeg denkvlakje. De leerlingen schrijven hierin op wat ze denken dat dit personage op dat moment denkt of voelt.

Bespreek daarna klassikaal de verschillende scènes die de leerlingen hebben geanalyseerd en de vragen die ze hebben beantwoord, zodat alle leerlingen een idee hebben bij de verschillende scènes.

Geef hierna zo nodig meer informatie over de film:

De video gaat over een jongen, Carlos, die samen met zijn broertje is gevlucht en gescheiden is van zijn ouders. In een droom ontmoet hij Lisa Jura, een Joods meisje dat leefde tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tijdens deze oorlog moesten heel veel Joodse mensen vluchten omdat ze vervolgd werden. Lisa moest ook vluchten. Ze was 12 jaar oud toen ze zonder haar ouders haar geboorteland Oostenrijk verliet en naar Engeland vluchtte. Haar moeders laatste woorden waren: "*Hou je vast aan je muziek.*" Lisa was namelijk gek op piano spelen. Tijdens de oorlog maakte ze muziek om mensen om haar heen op te vrolijken. Uiteindelijk heeft ze de oorlog overleefd en is ze professioneel pianiste geworden.

Bespreek daarna de volgende vragen klassikaal:

- Waarom denk je dat het voor de moeder van Lisa zo belangrijk was dat ze zich zou vasthouden aan haar muziek?
- En wat hield de jongen bij zich? Waarom was dit belangrijk voor hem?
- Aan het eind van de film geeft de jongen een van zijn oortjes aan zijn broertje. Waarom denk je dat hij dit doet?

Verwerk

Vertel de leerlingen dat ze nu gaan luisteren naar een muziekstuk. Deze muziek hoorden ze al in de animatiefilm. Het is een pianostuk genaamd '[Clair de Lune](#)' van [Claude Debussy](#).

Vertel de leerlingen dat ze na het luisteren naar dit muziekstuk door middel van een tekening of schilderij gaan uitbeelden welk gevoel ze kregen bij deze muziek.

Hoe ga je om met moeilijke situaties?

Deel hiervoor *Werkblad 2* uit en vraag de leerlingen om pagina 1 te gebruiken voor hun tekening of schilderij. Hierna kunnen de leerlingen hun werk aan elkaar laten zien.

Vertel vervolgens dat ze in de animatiefilm hebben gezien dat muziek een belangrijke manier was voor Lisa en Carlos om met moeilijke situaties om te gaan. Hier krijgen zij op pagina 2 van *werkblad 2* wat vragen over. Vraag de leerlingen om deze vragen in tweetallen te bespreken.

Bespreek

Bespreek daarna klassikaal de volgende vragen:

- Kun je nog andere manieren bedenken om je beter te voelen na of tijdens lastige situaties? Wat zou voor jou een goede manier zijn?
- Hoe kunnen anderen jou helpen in zulke situaties? En hoe kan jij zelf anderen helpen?